

BRÄNNPUNKTEN



Omslagsbilden visar en symaskin för
Glasulltämattor vid Glasullsbolaget i
Billesholm.



HÖGANÄSKONCERNENS PERSONALTIDNING

UR INNEHÅLLET:

Sid.

Höganäskoncernen — en presentation i ord och bild	5
Veteranen har ordet: Johannes Nilsson berättar	17
»Hundra bilder i svart och vitt»	18
Modern tidkontroll	20
Personalvården ingen välgörenhetstant . .	21
Röster om »Brännpunkten»	22
Önskemål	24
När »Brännpunkten» fick sitt namn	26
ABF går framåt	27
Gymnastik — bästa motvikt mot ensidigt arbete	28
Diverse koncernnytt	30
En julhälsning	32

Årg. 1 Nr 1 Dec. 1943

Ansv. utgivare: P EG. GUMMESON

Huvudredaktör: B WALLGREN

Redaktionssekr.: E TÄCKSTRÖM

Copyright:
HÖGANÄS-BILLESOLMS AB
HÖGANÄS



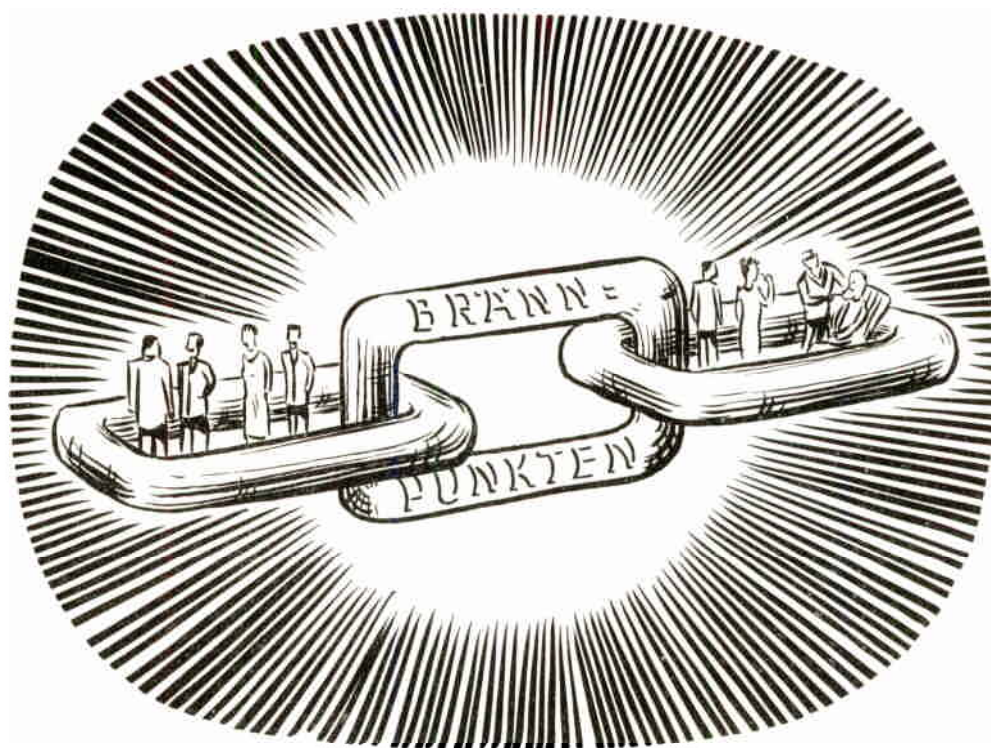
Vid många diskussioner och samtal, som jag haft med olika medarbetare inom vår koncern — inte minst vid arbetareförhandlingarna — har jag kunnat konstatera stora och i många fall totala brister i kunskaper om det egna företaget och de förutsättningar på vilka det bygger sin verksamhet. För att

bättra detta förhållande har ofta planlagts och i flera fall igångsatts föredrag och frivilliga kurser i syfte att sprida upplysning om koncernens administration, dess råvaror, färdigfabrikat och kundkrets. Höganäskoncernens dimensioner, de olika företagens spridda belägenhet samt den mångsidiga tillverkningen och icke minst medarbetarnas belastning med sitt ordinarie arbete har i hög grad försvårat denna upplysningsform samt gjort den osammanhängande och ineffektiv. Samtidigt har emellertid ovan nämnda faktorer med skärpa understrukt dess behov.

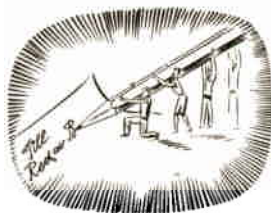
Jag är övertygad om att en riklig och saklig upplysning i hithörande jämte andra frågor, som härledas av förhållandet ledning/medarbetare, leder till ett ökat intresse för det dagliga arbetet för företaget, av vars framgång och fortbestånd vi alla äro beroende, samt till ökad ömsesidig förståelse. Detta har gjort, att vi beslutat utgiva en egen publikation, »Brännpunkten», avsedd att spridas till alla i koncernen arbetande och f. d. arbetande. Den är avsedd att fylla den brist, som i det föregående påtalats, och fördenskull bör i densamma såväl ledningen som övriga anställda delgiva och erhålla all sådan information, som kan medverka till att höja intresset för det egna företaget och de däri arbetandes problem. Det är min livliga förhoppning för att inte säga övertygelse, att »Brännpunkten» skall fylla denna uppgift och verksamt bidra till ökad kunskap, förståelse och samverkan.

T. E. Gunnarsson

ANMÄLAN



»BRÄNNPUNKTEN» blev alltså personaltidningens namn och här kommer dess första nummer. Vad den har för uppgift är redan antytt i cirkuläret om namnpristävlan: att vara en föreningslänk mellan Höganäs-koncernens samtliga anställda. Däri inräkna vi även pensionärerna, ty vi tro, att dessa känna samhörigheten med koncernen lika mycket som de aktivt verk-samma.



Det gällersålunda att ge tidningen ett innehåll, som motsvarar nyss-nämnda syfte. Detta sker enligt vår mening på så sätt, att *alla*, som ha någonting på hjär-tat, inkomma med sina bidrag. Låt ej av-skräcka Er, om Ni tilläventyrs är ovan att föra pennan. Vi rätta till eventuella språk-liga felaktigheter. Låt ej heller blygsam-

heten avhålla Eder från att skriva. Om Ni så vill, införs bidragen under en signatur. Men Ni måste i så fall uppgiva Edert namn för Redaktionen.



Förutom tillfredsstäl-lelsen att gagna en god sak erhåller Ni i regel ett honorar för varje infört bidrag. Hur stort det blir får i någon mån göras beroende på bidragets art. För bidrag exempelvis i form av frågor i avdelningen »Frågor och svar» — varom mera sedan — kan Ni dock inte påräkna något honorar. Vederlaget ligger ju i det svar, som Ni räknar med att få.

Naturligtvis måste Red. förbehålla sig att antaga eller refusera inkomna bidrag. Det kan sålunda t. ex. inte bli tal om att person-liga förolämpningar införs i tidningens spalter. Men detta skall å andra sidan inte

hindra Er från att sjunga ut, om Ni känner det så. Hur Ni skall klara dessa blindskär, får Ni själv avgöra!

Vad skall då tidningen innehålla? Ja, detta första nummer kan i någon mån tjäna som en provkarta härvidlag. Därmed är inte sagt, att tidningens program skulle vara en gång för alla fastlagt. Alla möjligheter äro ständigt öppna att anpassa det efter föreliggande behov. Målet måste vara att ge tidningen ett så allsidigt och omväxlande innehåll som möjligt.



Det är självfallet, att en hel del artiklar komma från eller äro inspirerade av koncernens ledning. Det är här fråga om meddelanden av skilda slag,

som röra förhållanden i och utom arbetet. Så kommer exempelvis kampanjen för ordning och snygghet på arbetsplatserna att i form av ett slags följetong återupptagas i tidningen. En hel del frågor rörande arbetarskydd, luftskydd, brandskydd, socialvård etc. komma likaledes att regelbundet behandlas från ledningens sida. F. ö. är det naturligtvis ledningen obetaget att ge uttryck åt sin mening på alla områden, där den så finner lämpligt.

Å andra sidan är ingen anställd utestängd från att yttra sig i förutnämnda eller liknande ämnen. Tvärtom är varje sakligt inlägg ytterst välkommet från vilket håll det än kommer.

Det blir ju tyvärr lätt så, att specialiseringen inom ett storföretag i viss mån verkar i den riktningen, att den enskilde ofta får svårt att få en utblick utöver den egna arbetsuppgiften. Det finns många exempel på att personalen på en viss avdelning inte har den blekaste aning om, vad personalen på en angränsande avdelning har för sig. Och även om man ytligt känner till det, så saknas ofta en förståelse för den andres arbete och problem.

Vad här sagts om bristande inbördes kännedom om även i geografisk mening närliggande avdelningar gäller givetvis i ännu högre grad om avdelningar, som ligga på vitt skilda platser, såsom ju fallet är inom Höganäs-koncernen.



Hittills har saknats ett särskilt informationsorgan för hithörande frågor. »Brännpunkten» tar därför som en av sina förnämsta uppgifter att fylla denna brist. Reportage och beskrivningar från koncernens olika verksamhetsgrenar, från gruvor, fabriker och övriga anläggningar, från kontor och enskilda avdelningar komma att regelbundet återfinnas i »Brännpunktens» spalter.



Höganäs-bolaget har gamla anor. Det är därför på sin plats, att veteranerna också yttra sig. Detta kommer att ske i en serie intervjuer.



Föreningslivet är ju högt utvecklat i våra dagar. Ett visst utrymme i »Brännpunkten» kommer därför att reserveras däråt. Det är här naturligtvis inte fråga om rena notiser, som t. ex. att den eller den föreningen har sammanträde då och då, utan det måste vara artiklar av mera allmänt intresse. Detta gäller i huvudsak även idrotten. Där bolaget är mera aktivt intresserat såsom t. ex. ifråga om de s. k. Gruvspelen, äro dock mera speciella skildringar tänkbara.

I »Brännpunkten» skall det finnas möjlighet för envar att ställa frågor av mer eller mindre allmänt intresse, antingen direkt till någon viss person eller till de anställda i gemen. I förra fallet skola vi om möjligt söka lämna svar i det nummer, där frågan är införd, i senare fallet kan naturligtvis svaret komma först sedan alla läst tidningen.

Förslag till förbättringar av allehanda slag äro välkomna i »Brännpunktens» spalter. Det kan vara förslag till tids- och materialbesparande åtgärder, förbättringar av maskiner, verktyg och arbetsmetoder, organisatoriska förbättringar etc.



liga upplevelser etc.

Det är utlovat, att allvar och skämt skall omväxla i »Brännpunkten». Red. vet, att det finns ett otal anekdoter och historier, som röra koncernen och dess produkter. Skicka in dem till »Brännpunkten»! Ofta är det ju så, att i anekdotens form kommer just det där speciella fram, som icke tillnärmelsevis lika bra kan uttryckas på annat sätt.



tera sina alster!

I »Brännpunkten» skall vidare finnas en »fri spalt», där bidrag i alla möjliga ämnen kunna införas, t. ex. skildringar av resor, fritidssysselsättningar, märk-



Även tecknare ha en möjlighet att i »Brännpunkten» visa, vad de gå för. Karikatyrer med förklarande text äro exempelvis mycket välkomna.



Det är sagt, att »Brännpunkten» skall utkomma med ca 4 nummer per år. Red. skall försöka hålla detta men lovar liksom Orsa Kompani ingenting bestämt. Det beror på så mycket, inte minst på Er, värderade läsare. Kommer Ni blott med bra bidrag i en oavbruten ström, så äro utsikterna till att planen skall kunna fullföljas de bästa. Sitt inte och vänta, att Red. skall dra hela lasset. »Brännpunkten» är inte planerad på det sättet. Den vill vara ett forum för *alla* anställda, där åsikter dryftas och frågor debatteras med allas bästa till mål.

Väl mött alltså i »Brännpunktens» spalter!

REDAKTIONEN

P. S. Det var länge ovisst, huruvida »Brännpunkten» skulle hinna komma ut med första numret till Jul. Då nu så blir fallet, vill Red. begagna tillfället att önska alla läsare

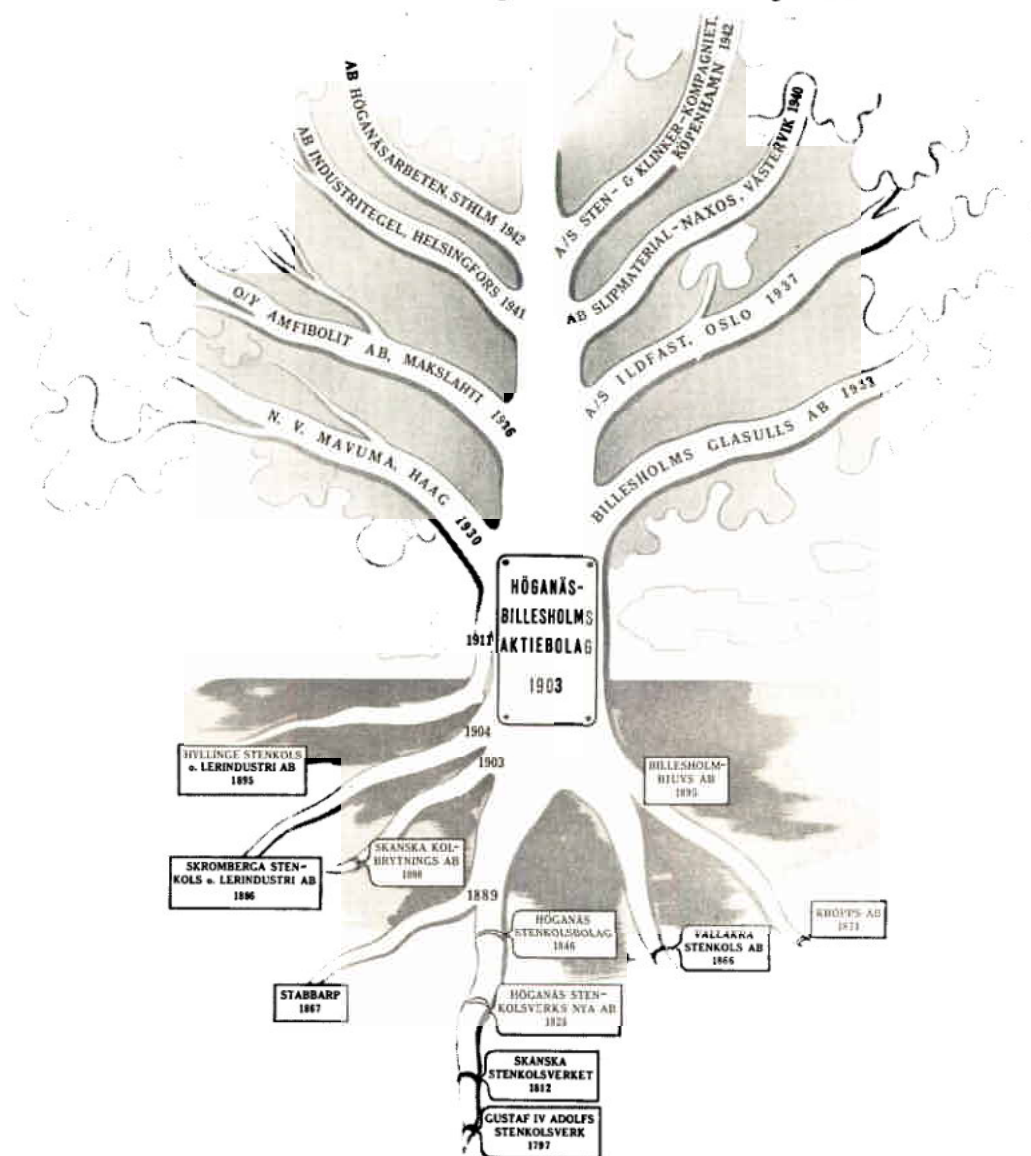
En God Jul



HÖGANÄSKONCERNEN

En presentation i ord och bild

Likt rotträdar, som förena sig i större rötter för att till slut övergå i stammen, ha en mängd små företag efterhand slutit sig samman och bildat Höganäs-Billesholms AB — — —
— — — och likt grenar, som utgå från stammen, ha dotterbolag framgått ur Höganäs-Billesholms AB. Detta bolag jämte dotterbolagen bilda tillsammans Höganäskoncernen.



Stenkolsfälten i Skåne ha hittills legat och ligga alltjämt till grund för den verksamhet, som bedrivs av Höganäs-Billesholms AB, moderföretaget inom Höganäskoncernen. Som kolfyndigheter betraktade äro de ej särskilt betydande, men kolen äro lyckligtvis lagrade tillsammans med leror med mycket värdefulla egenskaper.

Vi skola här ej fördjupa oss i den skånska stenkolsbrytningens äldre historia. Förekomsten av stenkol var emellertid känd mer än ett par hundra år, innan man lärde sig inse, att även lerorna hade ett värde, och det var först när man på allvar kom sig för att utnyttja även dessa, som utvecklingen tog fart. Redan det första stenkolsbolaget, som grundades 1737, hade



På hundra meters djup ligga de brytvärda kol- och lerflötserna i Schakt Gustaf Adolf, Höganäs. Under öronbedövande larm arbetar sig förskrämningsmaskinens borrar allt djupare in i orten.

visserligen så smått börjat att använda de eldfasta lerorna. Man tillverkade eldfasta deglar, mufflar och andra »khemiska kiäril» i så hög kvalitet, att de med framgång kunde konkurrera med de importerade hessiska deglarna. Men inte förrän ett stycke in på 1800-talet började fyndigheterna av eldfast lera att mera systematiskt exploateras, och därmed inleddes det nyare skedet i den skånska stenkolsbrytningens historia, karakteriserat av en växelverkan mellan kolet och leran. Äran av denna utveckling tillkommer i första hand Greve Eric Ruuth, som därför brukar betraktas som den moderna Höganäsindustriens grundare.

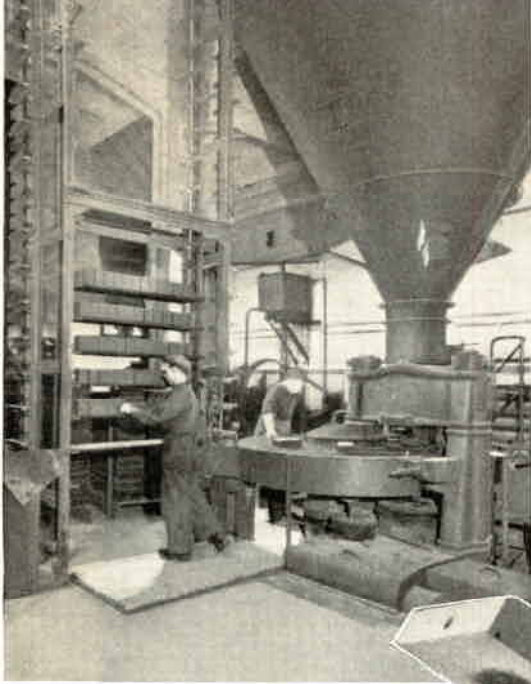
I närvarande stund bedriver bolaget gruvbrytning i schakt belägna i Höganäs (1),* Bjuv (2), Skromberga (3), Ormastorp

(4), Gunnarstorp (5) och Risekatslösa (6).

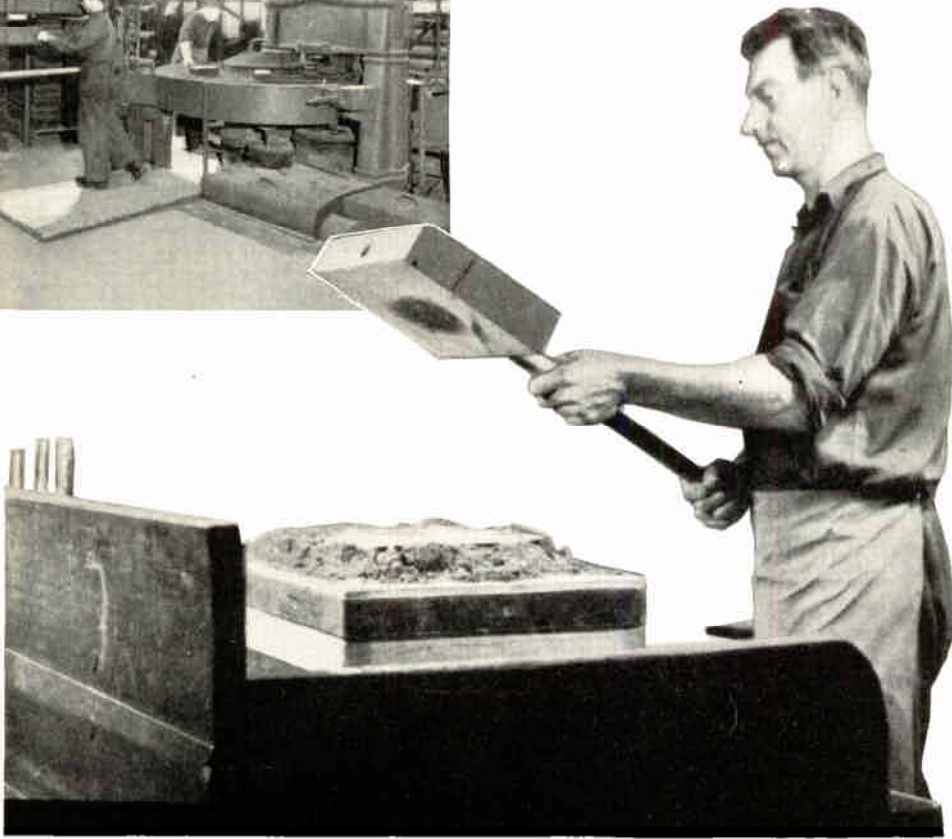
Av de *stenkol*, som bolaget utvinner på sina gruvfält, säljes ungefär hälften till industri- och hushållsförbrukning, medan den andra hälften användes i bolagets egen drift och där i huvudsak för tre uppgifter: för framställning av generatorgas, ånga och elektrisk energi.

Ur kolet utvinnes numera en hel del biprodukter, av vilka de viktigaste erhållas genom vidarebehandling vid Höganäs av den *tjära*, som genom elektrofilter avskiljes ur generatorgasen. Genom destillation av råtjäran fås i första hand *tjärolja* och *beck*. Ur tjäroljorna framtagas olika *motorbrännoljor* och vissa *smörjoljor*, vidare *paraffin* för livsmedels- och tändsticksindustrierna samt *rafenol*. Ur råfenolen utvinns *karbolsyra* för bakelitindustrien och vidare *xylenoler*, som efter kemisk behandling ingå i den nya helsvenska korkmattan Forbolin. Becket går till takpapp, väg- och

* Siffrorna inom parentes hänvisa till beteckningarna å kartan på sid. 16.

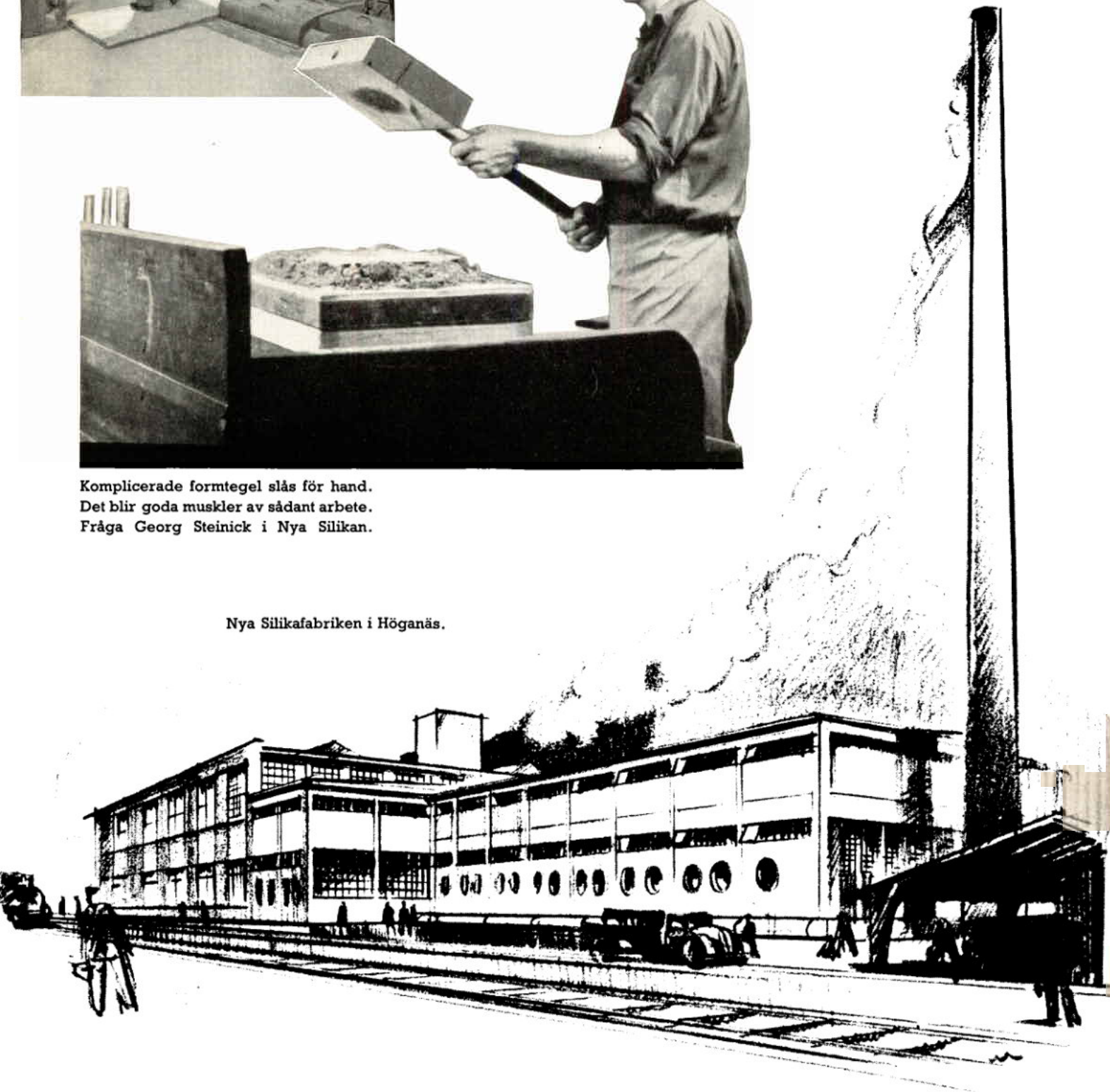


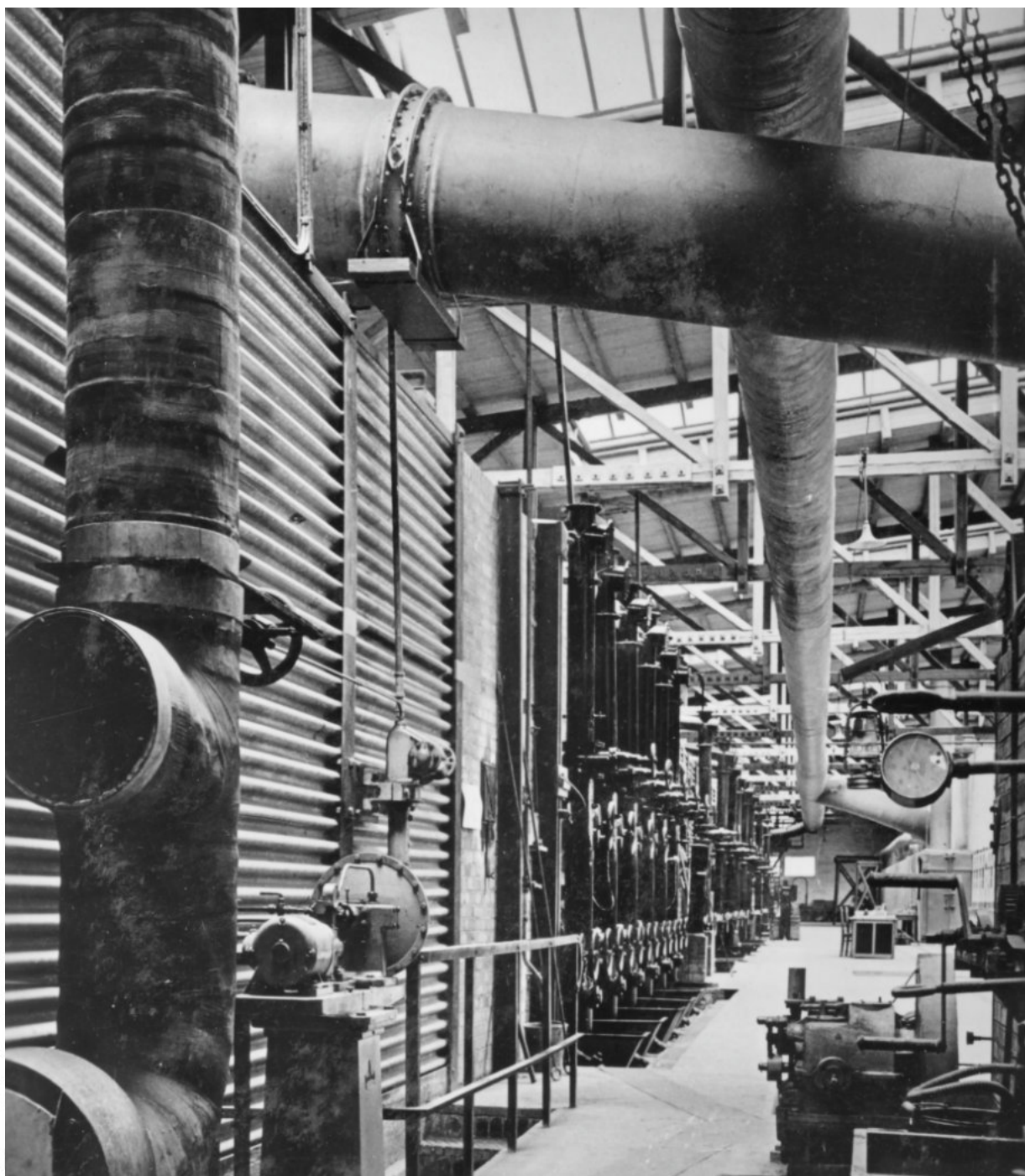
Normaltegel och enklare formtegel tillverkas med maskin. Här se vi ett s. k. pressbord.



Komplicerade formtegel slås för hand. Det blir goda muskler av sådant arbete. Fråga Georg Steinick i Nya Silikan.

Nya Silikafabriken i Höganäs.





I denna tunnelugn i Skromberga brännas klinker av alla slag.

golvbeläggingsmaterial, asfatemulsjoner osv.

De *leror*, som brytas på de skånska gruvfälten, äro av flera olika slag. De viktigaste ha i alla tider varit de eldfasta, och dessa förekomma i sin tur i flera typer. De mest högeldfasta lerorna brytas i Bjuv, dit därför

tillverkningen av de högsta kvaliteterna av s. k. *chamottetegel* är förlagd. För vissa specialkvaliteter, vilka tillverkas i Bjuv, användas som råmaterial även leror, som i dagbrott brytas i närheten av Axeltorp (10). Chamottetegel med lägre eldfasta egenskaper tillverkas i Höganäs.



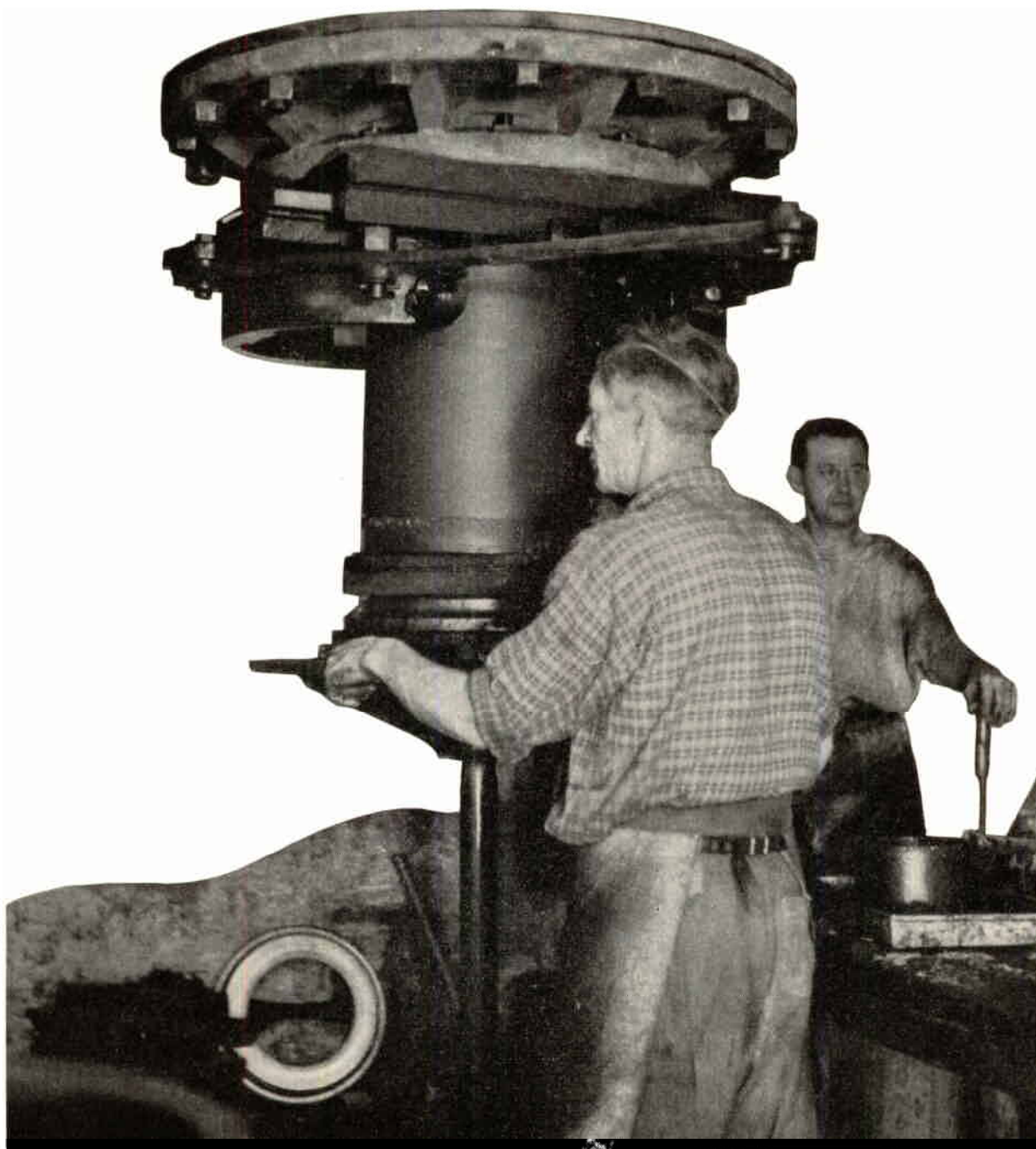
Klinker sorteras från brännvagnen. Allteftersom arbetet fortskrider höjes vagnen, så att man alltid arbetar på bekväm höjd.

I industriens ugnar, dit bolagets eldfasta produkter huvudsakligen gå, behövs en mångfald olika kvaliteter. Bolaget har gått in för den principen att tillhandahålla så många av dessa kvaliteter som möjligt, och därför har det blivit nödvändigt att anlita även andra råmaterial än dem den skånska jorden kan lämna.

Så tillverkas sedan gammalt vid Höganäs *silikategel*, i vilka som råmaterial huvud-

sakligen användes kvartsit, som brytes i bolagets egna stenbrott i distrikten kring Änmskog-Valön (17) i Dalsland.

På senare år ha tillkommit en rad specialtegel för särskilda ändamål, bland vilka märkas *Magnex*-, *Kromex*-, *Sicto*- och *Alumotegel* samt vissa *eldfasta isolertegel*, alla tillverkade i Höganäs. Råmaterialen för dessa tillverkningar hämtas under normala tider även från mycket avlägsna delar



Raka rör och krokrör tillverkas i pressar. Rörfabriken i Höganäs.

av världen, t. ex. cyanit från Indien, medan åter andra framställas i egna elektriska smältverk i Höganäs och Trollhättan (16).

Vid Skromberga brytes en lera, som inte är eldfast, men som däremot är en utmärkt klinkerlera, och denna användes bl. a. för tillverkning av *golv- och väggplattor*.

En mycket viktig lervaruprodukt är *gla-*

serade lerrör, det bästa materialet för avloppsledningar. Lerrören konkurrera med cementrör men ha den fördelen, att de inte angripas av de syror, som förekomma i jord eller avloppsvatten. De tillverkas vid Höganäs och Skromberga.

Förutom till avloppsrör användas glaserade lerrör såsom byggnadsrör, exempelvis



Karl Andersson monterar ett grenrör. Säkert öga och skicklig hand äro nödvändiga egenskaper vid detta arbete.

till *sopnedkast* och som *evakueringsrör*. Av liknande material framställas *foderrännor*, *krubbor m. m.* för *ladugårdsinredningar*.

En annan viktig lervaruprodukt är *syrafast tegel*. De tillverkas huvudsakligen av Skromberga-leror och gå framförallt till cellulosaindustrien för inklädnad av kokare, cisterner o. d. men också till den övriga kemiska industrien till behållare osv.

I Höganäs tillverkas av specialleror brun-glaserat *syrafast stengods* såsom rör, vaskar osv. De användas i stor utsträckning för inredning av laboratorier.

Vid Hyllinge (8) tillverkas en del vanligt s. k. *rödtegel* såsom *murtegel*, *takpannor* och *dräneringsrör*.

En mycket gammal lervarutillverkning, som mer än något annat gjort Höganäs-



Det mesta syrafasta stengodset tillverkas för hand. Hugo Holm kontrollmäter här ett syrafast omrörarekär, en komplicerad och dyrbar pjäs. Höganäs.

namnet känt i vida kretsar, är *saltglaserade krukor och kärl*. Den är visserligen ur bolagets synpunkt inte så betydande i storleksordning, men den har vunnit sådan spridning, att överallt i Skandinavien, där krukor av denna typ försäljas, så gå de bland all-

mänheten under namnet Höganäskrukor - även om de till äventyrs skulle vara av annat fabrikat. Höganäskrukorna tillverkas i Höganäs. Leran tages bl. a. från dagbrott vid Vallåkra (9).

På senare tid ha produkter framkommit,

som äro baserade på vissa leror av äldre geologiskt ursprung, de s. k. keuperlerorna, som också förekomma inom bolagets områden. Här märka vi först *Natrolith*, som användes för att göra hårt vatten mjukt. Den tillverkas i Höganäs. En annan ny produkt med utgångspunkt från de äldre lerorna, som står på tillverkningsprogrammet, är en *oljerenkinsmassa av blekjordstyp*.

Vid Sandbäck (11) brytes *råkaolin*, som efter en reningsprocess finner användning huvudsakligen inom pappersindustrien.

Sedan år 1911 tillverkas i Höganäs *järnsvamp* av anrikad järnmalm från Lappland. Järnsvampens huvudsakliga användning har hittills varit för kvalitetsståltillverkning.

I elektriska smältverk i Trollhättan och Höganäs tillverkar bolaget *kiselkarbid* (Sicto) resp. *elektrokorund* (Alumo). Båda materialen användas som slipmedel men

även som råmaterial för eldfasta tegel, såsom tidigare antytts.

En annan specialprodukt är *aktivt kol*, som dels användes i gasmasker och dels för återvinning av lösningsmedel, exempelvis eter och bensol.

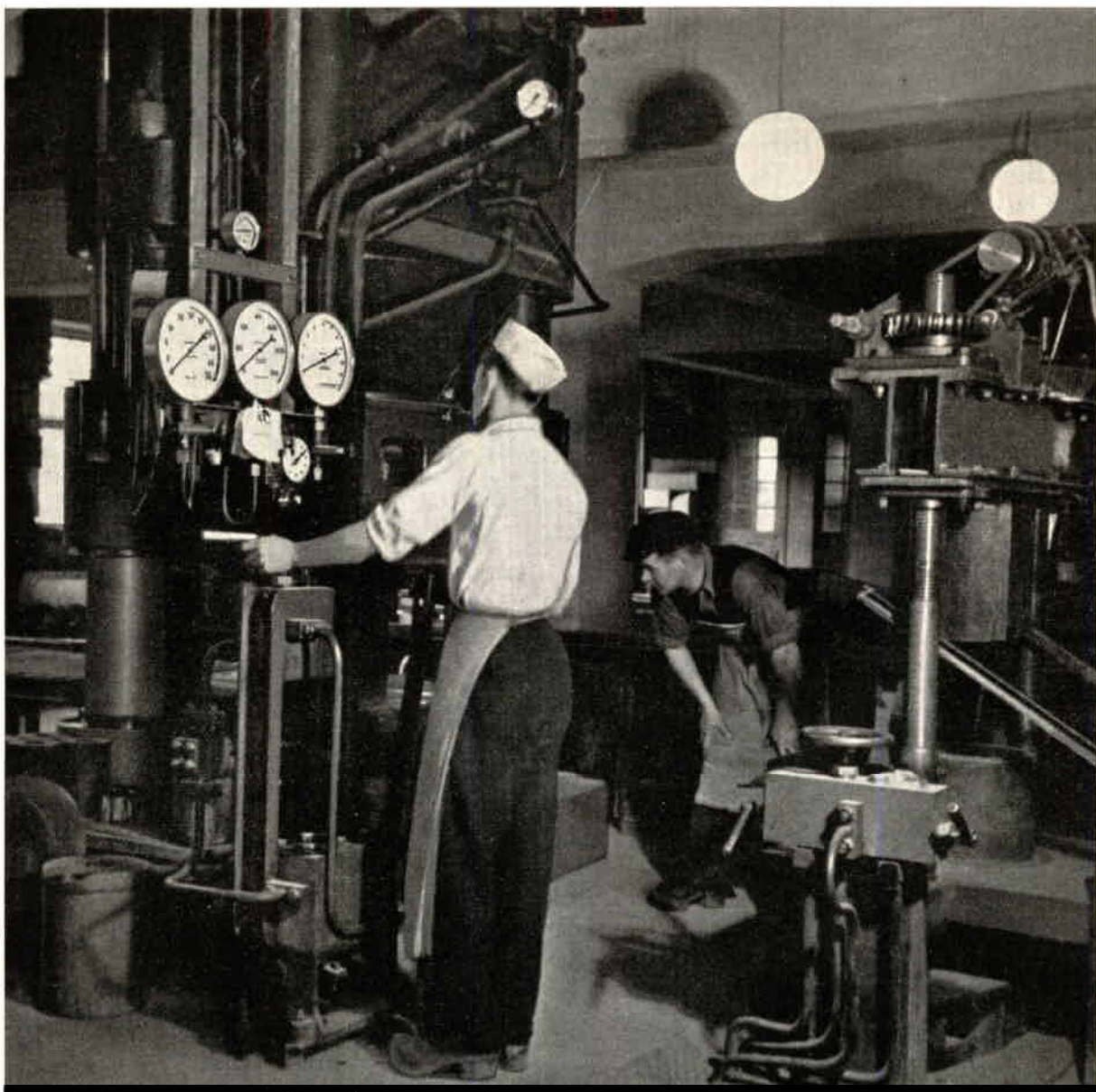
Bolaget bedriver ett rätt omfattande jordbruk. I Hyllinge och Höganäs finnas ett par större anläggningar för torkning av grönfoder. När dessa anläggningar icke användas för fodertorkning, torkas betmassa i dem. Den torkade produkten användes som kaffesurrogat.

Härmed ha behandlats de viktigaste produkter, som Höganäsbolaget tillverkar i egen regi. En hel del av koncernens tillverkningar bedrivs emellertid av dotterbolag.

Billesholms Glasulls AB, Billesholm (7), tillverkar *Glasullit*, som framförallt användes för isoleringsändamål. Glas-



»Flickorna i Billesholm» tillverka Glasullit-mattor efter mått.



Slipskivor pressas eller gjutas. Här se vi en 1000-tonns hydraulisk press för slipskivor vid fabriken i Västervik.

ullit-tillverkningen uppstod ursprungligen för att bereda sysselsättning åt de arbetare, som blevo utan arbete, när kollbrytningen i Billesholm lades ner.

AB Slipmaterial-Naxos tillverkar i Västervik (14) *slipskivor*, *slipmaskiner*, *motorlok* m. m., i Lomma (12) *slipskivor* samt i Baskarp (13) *slipduk* och *slippapper*. För slipmedelsprodukterna användas i största utsträckning de i Höganäsbolagets smältverk framställda råmaterialen Siecto och Alumo, varigenom skapats en säkrad avsättning för dessa produkter.

AB Amfibolit, Helsingfors, (21) har f.n. under återuppförande i Viborg-Makslahti (22) en fabrik för tillverkning av *Amfibolit-tegel*, som bl. a. användas för vissa ugnar inom cellulosaindustrin. Tegel av denna typ utgöra en komplettering till bolagets egna tegeltillverkningar.

Men inom Höganäskoncernen bedrivs inte bara tillverkning utan också försäljning. Hur denna är organiserad för de olika företagen och deras produkter kommer efter hand att bli föremål för särskilda artiklar i »Brännpunkten». Här skall denna

del av verksamheten endast beröras i den mån den kommer till uttryck i koncernens yttre struktur.

Vi kunna därvid konstatera, att försäljningen i vissa fall skötes av egna dotterbolag resp. filialer. Dessa äro:

för Höganäsbolaget (dotterbolag):

A/S Ildfast, Oslo (20)

A/S Sten- & Klinker-Kompagniet, Köpenhamn (19)

A/B Industriegel, Helsingfors

N. V. »Mavuma», Haag (23)

för AB Slipmaterial-Naxos (filialer):

AB Slipmaterial-Naxos, Stockholm och Göteborg (15).

För att utöva service i form av entre-

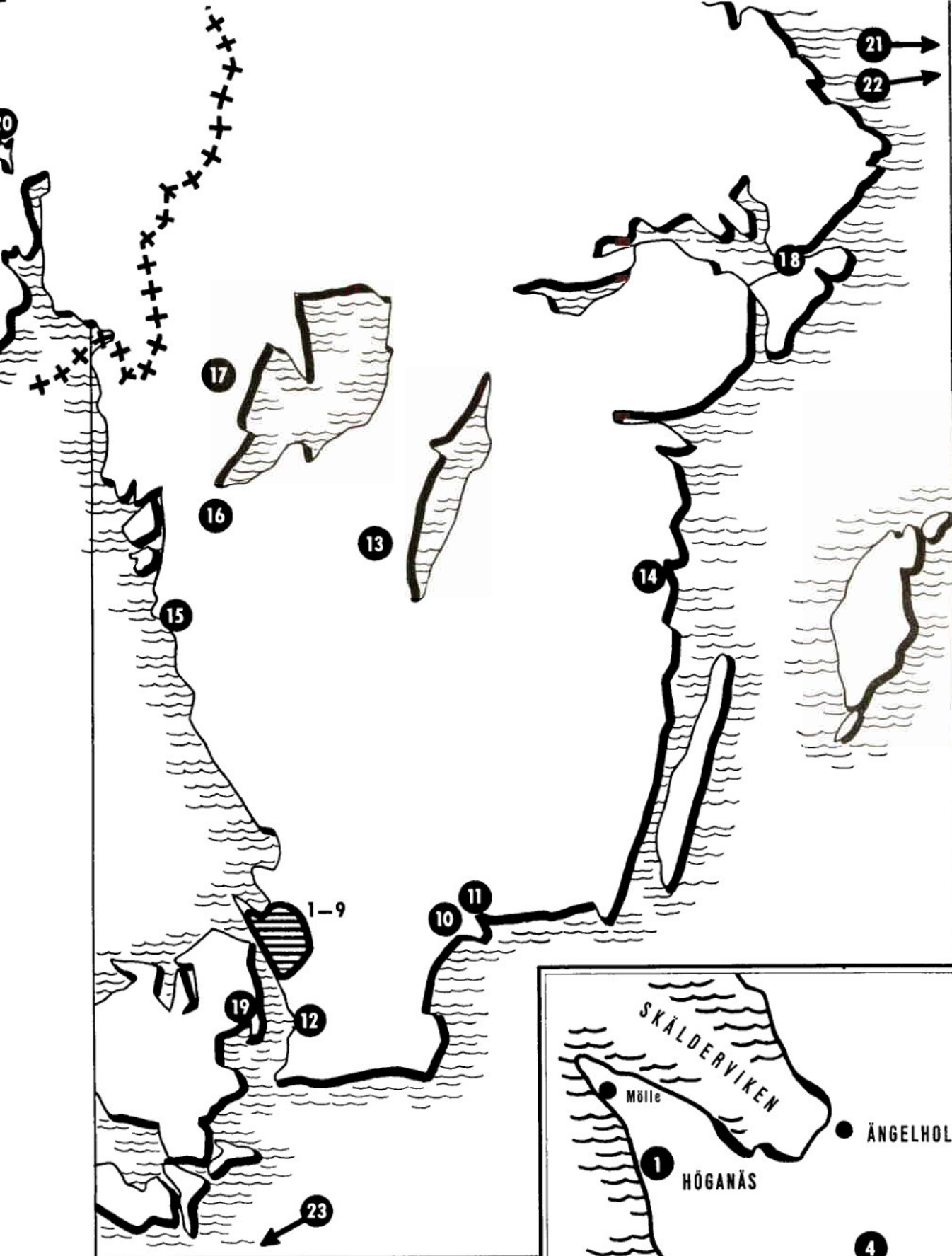
prenadverksamhet finnes ett dotterbolag, AB Höganäsarbeten, i Stockholm (18), som utför syrafasta och eldfasta inmurningar, plattsättningar, värme- och fuktisoleringar samt akustikarbeten med i första hand Höganäsprodukter.

Den centrala förvaltningen och administrationen inom Höganäskoncernen är förlagd till Höganäs. Dess högste chef är sedan år 1935 verkställande direktören i Höganäs-Billesholms AB, bergsingenjör P. Eg. Gummesson.

I närvarande stund sysselsätter Höganäskoncernen i runt tal 4300 anställda av olika kategorier, ger bröd åt ytterligare tusenden och bidrar med sina produkter till hela vårt lands industriella position.

Plattsättning är ett av de arbeten, som AB Höganäsarbeten åtager sig i alla delar av landet.





Där Höganäskoncernen är belägen

Sifferbeteckningarna hänvisa till motsvarande
siffror i texten.



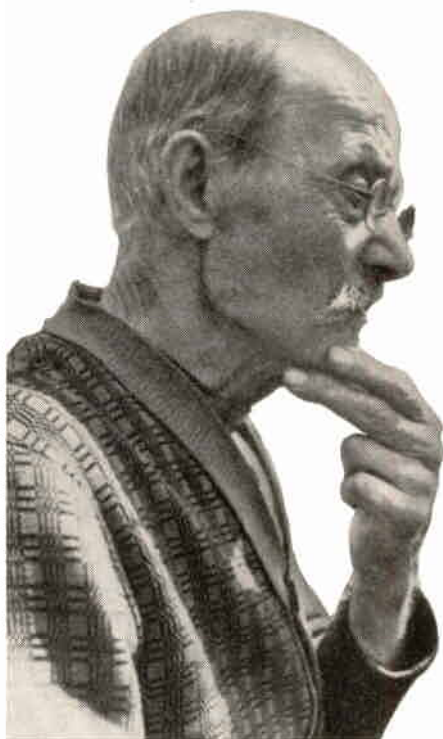


Veteranen har ordet

När lönen var 24 öre om dagen och leran »bråkades» med bara fötterna.

I bostaden vid Lindbergsgatan i Höganäs finner vi honom, den äldste nu levande pensionären, förre bruksarbetaren och lastningsförmannen Johannes Nilsson, 91 år gammal. Han är pigg och kry, den gamle, liksom sin några år yngre gumma. Samtalet kommer snart igång.

— Herr Nilsson var ju med om att tillverka de första rören i Höganäs, har vi hört sägas.



91-åriga Johannes Nilsson, Höganäs, i berättartagen.
»Låt mej se, det var den 24 mars 1864 . . .»

— Ja, de' va' nå'n gång på 60-talet. Dom va' handpressade på den tiden och saltglaserade. Vi kunde inte göra större rör än 9-tums. Tjocka i godset var dom och tunga till att bära. Sen fick vi ju två engelska pressar, de' var på 71—72, året före koleran, och då blev det begjutningsglasyr. Jag hade 14 skilling om dagen, 3:e året blev det 16 skilling.

Vi ber herr Nilsson berätta litet mera om den stora koleraepidemien, som han nämnt i förbigående, och det gör han.

— Dom friska fick ligga i tält på askbunken. Jag hade kräkningar och diarré, men fick *inte* kramp i magen och därför klarade jag mig.

— Hur många rör kunde Ni egentligen göra om dan på den tiden, frågar vi vidare.

— Med dom engelska pressarna gjorde vi 200 9-tums och 400 6-tums. 79 fick vi en bra beställning på 30.000 9-tums och 10.000 6-tums rör. På 90-talet gick det mycket rör med ångare till Ryssland. Bolagets ombud hette Dorodowitsch, en tjock gubbe, han tog vad skit han kunde få. Rören la' dom i Storgatan i Petersburg eller Leningrad, som det heter nu för tiden.

— Men herr Nilsson var inte bara vid rörfabriken?

— Nej, jag började den 24 mars 1864 på kärlfabriken. Där hade jag 24 öre om dan. Arbetstiden var från 6—6, på sommaren 5—7. Sen kom jag till stenslagningen. Leran »bråkade» vi med bara fötterna på den tiden. På 78 blev jag putsare vid rörfabriken. Där var jag ett par år. På 89 blev jag förman vid lastningen.

— Herr Nilsson har ju fått medalj för långvarig och trogen tjänst?

— Ja, 1897 fick jag lilla medaljen och 1915 stora medaljen. Pensionerad blev jag 1925 efter 61 år i bolaget.

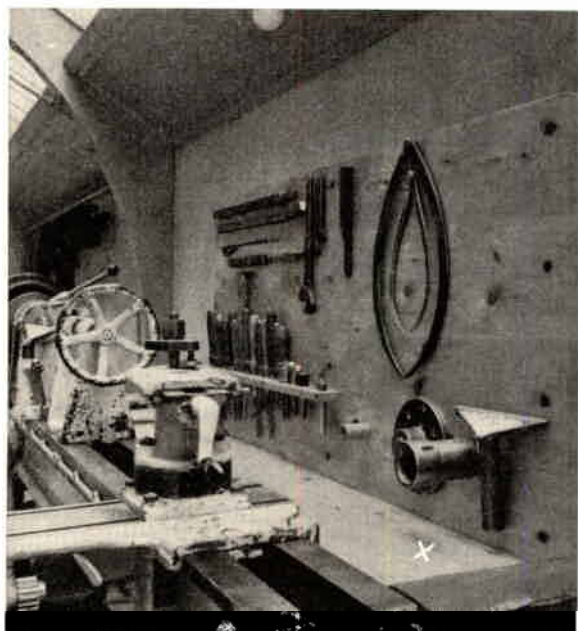
Ännu en lång stund sitter vi och pratar med den gamle hedersmannen. Det känns så underligt, det är som om klockan vridits tillbaka. Det förflutna lever upp på nytt. Allt minns han.

Omsider tackar vi och säger adjö. En våldsamt knall skakar just då husen och omgivningarna. Det är ingen bomb, som väl är, bara ett Alumoblock, som spränges vid smältverket. Vi är tillbaka i nuet.

"Hundra bilder i svart och vitt"



»Arbetsverktygens placering förtjänar en liten särskild bildserie. Det mest praktiska anses ibland vara, att alla verktyg placeras på en och samma punkt som här. — Det är då lika långt till varje verktyg från vilket håll man än kommer.»



»Tänk, hur man misshushållat med denna (x) bräda. Inte ett enda verktyg. Dom har man i stället hängt upp på den här fristående panelen.»

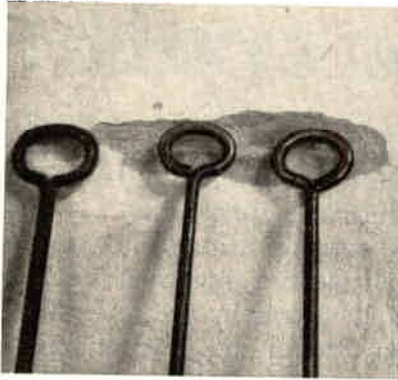
»När jag bett Eder hörsamma kallelsen till detta möte, är det med en bestämd avsikt, nämligen att söka Eder hjälp och medverkan i en sak, som ligger mig mycket varmt om hjärtat. Det gäller ordning och snygghet på arbetsplatsen. Jag har nämligen den bestämda uppfattningen, att ordning och snygghet är i högsta grad bidragande till trevnad och trivsel, och att ingen normal människa i längden känner sig tillfreds på en plats, där osnygghet och oordning är rådande, även om hon måhända kan vänja sig så därvid, att hon ej märker detsamma.

Med denna utgångspunkt, och då trivsel på arbetsplatserna måste vara ett mål i allas intresse, hoppas jag också på allas intresserade medverkan i den kampanj, som jag med detta lilla föredrag påbörjar.»

Med dessa ord inledde dir. Gummeson sin presentation av en rad anföranden med skioptikonbilder, som sign. för nu jämnt 2 år sedan under ovanstående titel höll på de olika platserna inom gruvdistriktet inför bolagets tjänstemän, förmän och arbetare. I fortsättningen yttrade dir. G. bl. a. följande:

»Denna sak har även en annan sida värd beaktande. Höganäsholagets verk och anläggningar besökas årligen av tusentals personer, turister, studerande och icke minst kunder. Var och en av dessa tager med sig ett intryck, som för honom kvarstår som begreppet Höganäs. Jag är övertygad om, att om dessa intryck bliva propera och snygga arbetslokaler, ordning och reda, glada anleten och fart över arbetet, så kommer detta att bliva en värdefull reklam för vårt gemensamma företag.

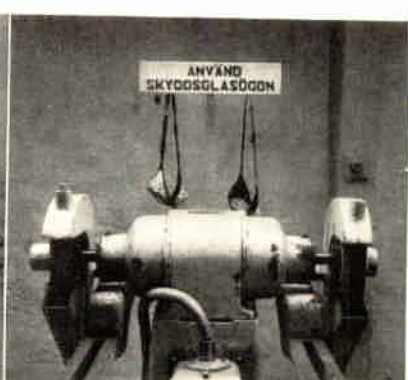
Ni kanske har det intrycket, att allt är bra i här berörda angelägenhet, och att den kampanj jag avser är onödig. Om så är fallet, har Ni fel. Det är vanan som be-
drager Er, och de bilder Ni får se kommer



»Här är dom däremot **ställda** mot väggen beroende på att krokar saknas. Det blir då förstås ett hål i väggen, men det går ju lätt att mura igen från tid till annan.»



»Här kunde jag på en yta av en halv kvadratmeter räkna till 13 ½ spikar och 2 krokar. Antagligen är det här fråga om något slags spel i stil med ringkastning på tivoli. Spelet lär gå så till, att skyddsmasken kastas uppåt väggen. Fastnar den på krokarna, får man 25 poäng, dom hela spikarna ger 50 och den halva spiken 100 poäng. Faller den i golvet . . . så går den antagligen sönder.»



»I brist på spikar i väggarna får man tillgripa en så'n här anordning för skyddsglasögon.»

säkert att öppna Edra ögon. Vi ha givit föredraget formen av ett bildreportage från de olika verken och detta därför, att bilder säga så mycket mera än ord. De fastna i medvetandet på annat sätt. Ni skall inte heller tro, att vi gjort något särskilt urval vid fotograferandet för att få relief för vad jag sagt. Bilderna utgöra ett normalt genomsnitt av Höganäsbolagets verk anno 1941.

För att vår aktion skall bära frukt kräves allas medverkan, ingenjörers, förmäns och arbetares, icke minst de sistnämndas. Ordning och snygghet skola bli självklara krav och icke endast en sak för ledningen att tjata om. Vi skola gå att gemensamt

skapa en standard, som inåt och utåt kan med stolthet bära etiketten Höganässtandarden.»

Detta var som sagt för 2 år sedan, och det visade sig, att kampanjen glädjande nog bar frukt. Det blev bättre förhållanden på arbetsplatserna, i många fall betydligt bättre.

Men ingenting är så bra, att det inte kan bli ändå bättre, och på en del ställen är det nog fortfarande inte riktigt bra. Då vi nu fått en koncernens egen tidning, har det därför befunnits lämpligt att i dess spalter återuppliva kampanjen på så sätt att i varje nummer publiceras ett litet urval bilder med tillhörande originaltexter.

B. W.

För mycket begärt

För några år sedan utspann sig följande telefonsamtal mellan en fru H. och en av bolagets försäljare:

— Hallå, är de' Höganäs? De' är fru H. själv som talar.

— Ja, de' är Försäljningskontoret.

— Säj, har Ni några rör till salu?

— Jo, vi har glaserade lerrör till salu, vad ska de' vara för sort?

— Jo, de' ska' vara vanliga ihåliga rör.

— Ja, då har frun kommit på rätt ställe, för vi har världens mest ihåliga rör. Men vad ska de' vara för dimension?

— Jo, se vi skulle ha ett rör till en brunn, snickaren säger att de' skulle vara 24-tums, har ni de'?

Försäljaren undersöker på lagerlistan men finner, att denna dimension ej finns på lager, utan erbjuder ett rör med 21-tums dimension i stället.

— De' var ju förargligt, men kan man inte vidga dom, när dom blir varma?

— Nej, frun, hur skulle de' gå till?

— Jo, jag trodde, att man kunde vidga dom på samma sätt som när man töjer ut en hatt . . .

Modern tidkontroll

Rationaliseringssträvandena inom industrien har bl. a. medfört krav på ökad kontroll över arbetstidens utnyttjande. Spilltider måste elimineras, den effektiva arbetstiden effektiviseras, och en mängd kontrollanordningar av olika slag ha införts för att mäta människans och maskinens prestationer. Så uppstodo sådana hjälpmedel som tidstämpelapparater och kontrollanläggningar för automatisk registrering av driftsförlopp i arbetsmaskiner.

Stämpelapparaternas användning är emellertid ej begränsad till fabriker och kontor. Även inom hemmen kan en tidkontrollanläggning visa sig vara synnerligen effektiv.

En framsynt fru införde tidstämpling inom familjen. Husbodern stämplade »ut», då han på morgonen gick till sitt arbete och även barnen stämplade vid avfärden till skolan. Vid hemkomsten stämplades »in» i vanlig ordning. Genom överenskommelse med mannens arbetschef fick hustrun varje vecka ta del av det arbetskort, mannen stämplade på sin arbetsplats. Vid jämförelse med det i hemmet stämplade kortet erhöles en effektiv kontroll på mannens gångtid mellan hem och arbetsplats. Genom effektiva åtgärder lyckades hustrun nedbringa gångtiden för hemfärden med 40 %, varigenom mannen en kvart tidigare kunde sättas in

på hjälparbete i hushållet. Spilltiden på fredagarna eliminerades fullständigt. Kvällspermission för sammanträden o. d. stämpelades även, varigenom hustruns nattliga väntetid bortföll, eftersom tidkortet nästa morgon visade tidpunkten för mannens hemkomst. I ett tidigare äktenskap hade mannen vid ett permissionstillfälle tubbat sin son att stämpla »in» kl. 23.30. Saken upptäcktes och då hustrun infört samma regler som gälla på arbetsplatser vid fiffel med tidkortet, blev mannen avskedad. Försök att på förhandlingsvägen få en uppgörelse till stånd ledde ej till resultat.

I detta moderna hem fanns även andra finesser för ett rationellt utnyttjande av arbetstiden. I hustruns rum var en centralographanläggning installerad. Efter middagen tilldelades familjemedlemmarna olika arbetsuppgifter, och impuls-kontakter, t. ex. slagtäljare i vedboden, inkopplades. En intressant detalj var kontroll av läsläsning. Impulskontakten var akustisk, dvs. en mikrofon, och verkade på så sätt att ljudet från den läsläsande träffade mikrofonen, ackumulerades i denna, och vid en viss ackumulerad ljudvolym gavs en impuls till centralographen i fruns rum (jämför kondensatorurladdning). Vid upprepat tal kom alltså regelbundna impulser att registreras i centralographen. Systemet var i början behäftat med vissa brister. Sålunda upptäcktes vid ett tillfälle, att impulserna åstadkommit genom att äldsta dottern läst högt ur Levande Livet. Mikrofonen konstruerades då om, så att den ej kunde reagera för skönlitterär uppläsning. I fruns rum var även installerad en automatisk störningsbegränsare för att ta bort ungarnas oljud och mannens slammer med disken.

Rationaliseringssträvandena inom ett hem får givetvis ej drivas för långt. Ett hem är ingen fabrik. Men om man, som i ovan nämnda exempel, går till verket på ett för-synt och smidigt sätt, kan utmärkta resultat uppnås.

(S. T. I.-Ingenjören)



— Jag skall minsann bevisa, att jag är hemma om kvällarna.

PERSONALVÅRDEN INGEN VÄLGÖRENHETSTANT

Av Socialinspektisen
Anna-Greta Carlson, Höganäs.



Inom det moderna näringslivet ägnar man allt mer intresse åt de industriella spörsmål, som sammanhånga med den mänskliga produktionsfaktorn. Man har funnit, att det måste skapas balans mellan teknik och humanism.

För att det i produktionen satsade kapitalet skall kunna utnyttjas till det yttersta i den allt hårdare konkurrensen inom näringslivet, äro de rationaliserade arbetsformerna en tvingande nödvändighet. Det är inte möjligt att återgå till den gamla hantverksmässiga tillverkningen, om vi skola behålla vår höga levnadsstandard. Men man har inte alltid förstått, att förutsättningarna för att det nya arbetssystemet skall kunna fungera på ett tillfredsställande sätt är att rent psykologiska faktorer måste beaktas och att arbetsmiljön måste humaniseras.

Det sociala arbetet inom industrien med alla dess förgreningar har vuxit fram ur dessa djupgående förändringar i arbetssystem och arbetsmiljö, som blivit en följd av den tekniska utvecklingen. Denna senare har satt sin prägel på hela vår kultur och vårt liv, men mest konsekvent har rationaliseringen dock kunnat genomföras inom industrien. Där får man också i första hand sätta in åtgärder mot rationaliseringens nackdelar.

Det monotona och ensidiga i vissa arbeten tenderar att förkväva och döda personlighetens liv hos individen, och längtan att komma ur ett glädjefattigt jäktande väcker hunger efter sensationer och rafflande nöjen. Sådant arbete utarmar i stället för att berika och betraktas som ett nödvändigt ont. Fritiden och nöjeslivet kommer i första hand. Då måste vi ha en fritidssysselsättning, som inte förflackar, som är något mer

än bara en hjälp att döda tiden. Föreningslivet ger oss rika möjligheter till kamratlig samvaro, och studieverksamheten inom ABF och andra sammanslutningar ger oss tillfälle att öka våra kunskaper. Men vi kunna inte bara leva för vår fritid. Arbetet fyller dock en stor del av vårt liv, och vi måste känna arbetsglädje, om arbetet inte skall bli en börda för oss.

Den första förutsättningen för att man skall känna arbetsglädje är att det råder en god anda på arbetsplatsen. Det väsentliga är då att arbetaren, både kroppsarbetaren och den intellektuellt arbetande, röner uppskattning som individ. Detta är också den viktigaste förutsättningen för att det skall skapas en känsla av samhörighet med arbetsplatsen. Samverkan är lösenordet för en demokrati. Det måste också vara det i arbetslivet. Vi måste alla hjälpas åt, när det gäller att skapa trygghet i arbetet och även i privatlivet, att skapa den trygga arbetsro, som Hans Larsson så betecknande kallar »arbetets vila i arbetets gång».

Från arbetsledarhåll hör man ofta klagomål på att arbetarna inte visa tillräckligt stor ansvarskänsla. Denna bristande ansvarskänsla är kanske den största olägenheten med den långt drivna standardiseringen, som i många fall gör arbetet ointressant. Men å andra sidan skulle en hel del anmärkningar synas obefogade, om arbetsledningen gäve sig tid till att motivera dessa. I det långa loppet skulle arbetsresultatet säkert vinna på att man under arbetets gång gäve sig tid till både en fråga och en upplysning. Alltför ofta går industriarbetaren miste om den stimulans, som en berömmande kritik utgör, och detta gör arbetet opersonligt.

Röster om Brännpunkten

Idén med en Höganäskoncernens egen tidning tycks ha slagit riktigt an att döma av de uttalanden, som Red. fått som svar på en rundfråga. Vi citera de inkomna svaren — i den ordning de inkommit:

*Disp. V. Spak, AB Höganäs-
arbeten, Stockholm.*

— Vi i Höganäsarbeten, som befinna oss i periferien på koncernens verksamhetsfält och ej ha så lätt att komma till Höganäs som t. ex. Glasullbolagets tjänstemän, ha ett större behov av en närmare kontakt med allt, som rör de andra delarna och deras personal. Känslan av att få arbeta som en liten men levande del av en stor organisation behöver väckas hos dem av våra anställda, som ännu ej haft tillfälle att få se de stora skånska industrierna, och den måste ständigt förnyas hos de andra, som redan varit där.

En tidskrift för personalen är enligt min erfarenhet ett utmärkt medel att upprätthålla denna kontakt, men förutsättningen är, att tidningen får ett mångsidigt och om-

efter 10 år
växlande innehåll, därigenom att arbetskamraterna från alla delar aktivt »dra sitt strå till stacken» och ej bara sitta och vänta, att redaktionen skall göra allt.

Personaltidningen skall inte läsas på arbetsplatsen på lediga stunder, nej, den skall komma till hemmet och hos familjemedlemmarna väcka intresse för den industri, som ger oss alla vårt dagliga bröd. Kom ihåg att utnyttja vår nya tidning på alla sätt, så att den verkligen blir en föreningslänk mellan oss alla.

*Disp. A. Hvistendahl, A/S
Ildfast, Oslo.*

— De har anmodat mig om å skrive noen ord i anledning dagens begivenhet, hvilket jeg gjerne etterkommer.

Ideen med en »Personal-tidning» kan jeg bare si er utmerket, og jeg gratulerer med starten. Det er en god og riktig tanke som ligger bak en slik sak: å bringe hvert enkelt individ i Bolagets tjeneste i nærmere kontakt med det hele.

Forutsetningen for et storforetags success i det lange løp er den solidaritetsfølelse som

Personalvården (forts. fr. föreg. sida)

De ledande i framsynt skötta företag ha ögonen öppna för dessa problem, och som ett led i deras strävanden att lösa dem brukar tillsättas särskilda tjänstemän, som ha som sin uppgift att ha hand om personalvården. Oftast är det, såsom i Höganäsbolaget, en kvinna, som innehar denna befattning.

Förutsättningen för att hon skall lyckas i sitt arbete är, att hon har ett idealiskt samarbete med alla inom företaget: med ledningen, förmännen och arbetarens sammanslutningar liksom med varje enskild individ. Hon bör akta sig för att anse sig vara någon »välgörenhetstant» och i stället se som sin uppgift att intressera ledningen

för att öka trevnaden liksom att förmå arbetarna att tillvarata de möjligheter de ha.

Bland de praktiska uppgifter, som ingår i denna tjänstemans verksamhetsområde, är också att medverka vid anställande av personal. Vidare att ha tillsyn över hygien i inom företagets lokaler och att ordna med olika välfärdsanordningar för företagets anställda. Organiserandet av klubbar av olika slag, inte minst studieverksamheten i form av cirklar, föredrag och kurser m. m. vilar på henne.

Det finns många problem, både små och stora, som vänta på sin lösning, och vi hoppas få tillfälle att diskutera dem som för Höganäsbolagets del äro aktuella i denna tidning.

bör gjennemsyre alle dets medarbeidere, fra øverst til nederst. Uten en god og initiativrik ledelse skapes ingen fremgang, like litet som man kommer nogen vei uten en interessert innsats fra arbeidere og funksjonærer. Alle ledd er like nødvendige, hver på sin plass.

Men disse »alle ledd» skal da også ha forståelsen av at de teller, at de regnes med i det betydelige samfund som vi til daglig kalder Höganäsbolaget, og netop her vil et slikt internt husorgan ha en misjon som ikke skal undervurderes. Det blir et godt bindeledd mellom over- og underordnede, mellom fabrikk og kontor. Jeg håber at De om ikke lenge finner å ville utvide antall nummer på år fra fire til seks, eller flere.

Det var å ønske at Deres tiltak vil bære frukter, og på sin måte virke for det felles mål å bygge Höganäsbolaget og dets forgreninger videre på solid grunnlag til gavn for alle som dertil er knyttet.

For oss »i periferien» som arbeider med Bolagets exportinteresser vil den nye tidning sikkert bli en god anledning til å lære koncernets struktur nærmere å kjenne.

*Generalkonsul H. Evers, A/S
Sten- & Klinker-Kompagniet,
København.*

— Jeg anser det for at være en udmærket Idé at udgive et Blad for Personalet i en saa stor og vidt forgrenet Virksomhed som Höganäsbolaget. — Bladet vil sikkert kunne opfylde en Mission som Bindeled mellem Höganäskoncernen og de mange Funktionærer og Arbejdere.

Jeg giver Tanken min varmeste Tilslutning og ønsker Held og Lykke i Starten.

*Disp. O. Luther, AB Industri-
tegel, Helsingfors.*

— Den av Eder planerede tidningen är igen ett bevis för den anda av gott samarbete och kamratskap, som råda inom vår koncern. Vad dessa egenskaper äro värda, ha vi i Finland särskilt fått erfara under de senaste svåra åren.

Vi hoppas naturligtvis, att alla dylika fina trådar, som spinnas mellan vår svenska

moderfirma och hennes barn i de övriga skandinaviska länderna, verksamt skola bidra till att öka förståelsen och känndomen om varandra bland Nordens länder.

Och så önska vi tidningen en god start och hoppas på ett rikt utbyte av kunskap och erfarenhet samt givande diskussioner.

*Disp. O. Nilsson, AB Slip-
material-Naxos, Västervik.*

— Ett företag, stort eller litet, är en organisk helhet, sammansatt av element med olika men samverkande funktioner, kapital, ledning och medarbetare av alla kategorier. Dess karaktär bestämmes av den anda, som är rådande. Vid storföretag med geografiskt och branskmässigt starkt förgrenad verksamhet faller det sig ej så lätt att tillskapa en individuellt särpräglad anda och önskvärd känsla av samhörighet. En rätt redigerad personaltidning bör bli ett värdefullt hjälpmedel härför.

De för företag och därmed dess medarbetare bästa resultaten nås, när alla dra' i samma ända av repet. Må Höganäsbolagets beramade personaltidning bli en röd tråd i det rep, i vilket koncernen skall dragas framåt mot fortsatt skapande utveckling, till nytta och glädje för alla de tusental, som verka i dess tjänst.

*Gruvarbetare Gunnar Nilsson,
Gunnarstorp.*

»Genom startande av en tidning, som står öppen för alla anställda, som där ha möjlighet att framföra sina synpunkter och diskutera gemensamma frågor, kan säkerligen mycket vinnas. Alla äro vi en kugge i den stora apparaten. Låt oss alla försöka medverka till att tidningen må bli ett av medlen att bortarbeta misstro och misstänksamhet. Öppet och ärligt skall synpunkter framföras.»

(Ur ett inlägg, som i sin helhet återfinnes på sid. 24.)

*Gruvingenjör S. E. Jansson,
Risekatslösa.*

— Inom ett så stort och vittomfattande företag som Höganäsbolaget med dess

många verk och dotterbolag måste det möta stora praktiska svårigheter att upprätthålla den direkta personliga kontakten mellan ledningen och de anställda samt mellan de olika yrkesgrupperna.

Karaktéristiskt för ett stort företag är, att arbetets uppdelning på olika avdelningar och verk tenderar att fjärma och avlägsna de olika medlemmarna från det centrala ändamålet. Medlemmen inom en avdelning ser sitt arbete såsom det enda, som är av något egentligt värde eller av betydelse och inom varje avdelning eller verk gäller samma tendens både för chefen som de underordnade att se företagets problem på ett sätt, som främst sammanfaller med deras speciella verksamhet.

Det är många medlemmar, som aldrig komma i kontakt med ledningens bärande principer och syftemål för företagets skötsel. De arbeta av nödvändigt tvång tillsammans med andra och erfara aldrig någon känsla av samhörighet. Denna känsla är ett oundgängligt och grundläggande krav för varje medlem. Samhörighetskänslan uppstår i regel ej av sig själv, utan uppstår allteftersom medlemmen blir omhändertagen och får lära sig den.

För att befrämja samverkan för ett gemensamt mål, stärka samhörighetskänslan, vidga den enskildes kännedom om företagets verksamhetsområden och för alla gemensamma problem, likaväl som för ledningens syftemål har den nu startade personaltidningen en stor uppgift att fylla.

Personaltidningen inbjuder i sina spalter medlemmen till överläggningar angående värdet och användbarheten av de syftemål som tjänas och medgiver även ledningen att komma i bekantskap med ett större antal medlemmars syn på olika problem, vilket måste innebära en trygghet mot risken att med företagets tillväxt förlora kontakten med förhållanden och stämningar bland de underordnade.

Direktör Gummesons initiativ till personaltidningen hälsas med stor tillfredsställelse och får jag hoppas, att densamma kommer att förverkliga de uppsatta målen bl. a. att vidga och stärka samhörighetskänslan hos samtliga medlemmar för ett gemensamt arbete till vårt företags bästa.

Önskemål

Från ordf. i Skånska Gruvdistriktets Centralkommitté, herr Gunnar Nilsson, Gunnarstorp, har »Brännpunkten» emottagit efterföljande inlägg. Må detta ge impulser till en givande diskussion. Ordet är fritt!

Alla ha väl alltid önskningsar, mer eller mindre svåra att uppnå, så ock nu när Höganäs-Billesholms AB står inför starten av en egen tidning. I detta fall gäller ju önskan: hur skall tidningen redigeras? Vad skall där behandlas för att ett intresse skall uppstå kring densamma och intresset bära frukt i förståelse för varandra?

Vid ett förhandlingssammanträde, där dir. Gummeson för delegationen klarlagt en del av företagets produktions- och försäljningsproblem, var det en av delegaterna som yttrade: »Detta var bara bra, men vad som varit bättre vore om dir. hade kunnat komma i kontakt med medlemmarna hemma i våra organisationer och där klarlagt dessa problem.» Genom startandet av en tidning, som står öppen för alla vid ett företag anställda, som där har möjlighet att framföra sina synpunkter och diskutera gemensamma frågor, kan säkerligen mycket vinnas. För vad som är faktum, fast det av många icke vill förstås, är, att det är gemensamma frågor. Alla är vi en kugge i den stora apparaten, alla är lika viktiga från gruvarbetaren, som bryter leran, till försäljningschefen, som försäljer denna lera, sedan den arbetats av många olika händer. Ett av villkoren för att tidningen, enligt min mening, skall nå sitt syftemål är, att det icke ställes alltför stora krav och fordringar på medarbetarnas stilistiska kunskaper. Det måste bli så att arbetaren icke känner sig alltför underlägsen den akademiskt skolade ingenjören. Den stora kontorspersonalen är en grupp, som starkt isolerar sig själv; må tidningens spalter komma att visa, att denna grupp önskar ett närmande till övriga anställda.

Det brukar i viss propaganda framhållas:

lär känna det företag vid vilket Du har din inkomst! Nu är det säkerligen omöjligt att genom en tidning erhålla någon fullständig kännedom, men företagets ledande män och specialister har möjlighet att genom enklare artiklar informera övriga anställda i många frågor, ja, varför icke om företagets ställning idag och framtida planerade utsikter.

Det kan komma en tid, när avsättningsmöjligheterna beskäras och inskränkningar måste företagas. Att sedan dessa sättas in på det ställe och det sätt, där de drabbar de anställda på minst kännbara sätt, detta är en fråga, som har den allra största betydelse. Många synpunkter, byggda på egna uppfattningar, från ynglingens till den pensionsberättigades, kommer säkerligen att anföras, och kan dessa ligga till grund för en eventuell förhandlingsbas.

Utvecklingen med kvinnlig arbetskraft, som idag kan vara nödvändig, blir den i framtiden av ondo eller godo?

Ja, det finns problem idag och kommer alltid att finnas sådana, som kan och skall diskuteras och klarläggas från auktoritativ

håll. Och vad som är fördelen i detta fallet, är att alla anställda i viss mån äro auktoritativa, var och en på sitt område. Det skall icke och får icke betraktas såsom en dumhet vad den oskolade arbetaren framför: han har skolning och erfarenhet på sitt område.

Misstänksamheten från och mot båda parter på arbetsmarknaden är ett bedrövligt faktum, som man icke skall försöka förneka. Det går igen vid arbetsprov och tidsstudier, ett problem för övrigt som troligen kommer att föranleda mer än ett inlägg i tidningen.

Själv är jag icke så optimistisk, att jag tror, att det kommer en tid, när den anställda kommer att känna företaget som sitt, detta är utopi. Men låt oss alla försöka medverka till att tidningen må bli ett av medlen att bortarbeta misstron och misstänksamheten. Öppet och ärligt skall synpunkter framföras.

Vi kommer att bli motparter, kanske även motståndare, men den tidsepok måste vara slut och bli slut, när arbetaren betraktar arbetsgivaren såsom sin fiende.

Till alla »Brännpunktens» läsare!

»Brännpunkten» är avsedd att gratis tillställas alla Höganäskoncernens anställda. Men vi vill inte, att någon skall komma och säga, att vi tvingar oss på honom eller henne. För att Ni skall erhålla tidningen i fortsättningen är det därför nödvändigt, att Ni ifyller och återsänder bifogade brevkort. Lägg det i närmaste brevlåda! Det behöver ej frankeras.

REDAKTIONEN

**Viktigt
meddelande**

När "Brännpunkten" fick sitt namn

Fram på kvällskröken fredagen den 12 nov. 1943 styrde 6 st. herrar sina steg mot Hotell Schweitz i Höganäs. Det var juryn i namnpristävlan. Den sjunde medlemmen hade tyvärr fått förhinder men hade lämnat fullmakt.

Efter en bit mat delades namnförslagen ut till envar av de församlade. 531 tävlande hade inkommit med 1694 namnförslag, varav 948 voro mer eller mindre olika, och det var dessa, som juryn nu skulle bedöma.

För att få någon reda i det överväldigande materialet enades man om vissa riktlinjer. Namnet skulle vara kort och lättläst, det skulle ej ge olämpliga s. k. associationer, det fick ej finnas på någon redan existerande tidning osv. På så sätt kunde en mängd namn från början uteslutas, namn som »Gruv- och Fabrikspersonalens Allehanda», »Slaskröret», »Kolorten» och »Idun» (!).

En tävlande hade skickat in en rad synnerligen träffande namn, bland vilka må nämnas »Sing-Singbladet», »Kupongklipparnas Tidning» och »Slavhelvetet». Tyvärr måste dessa namn uteslutas vid bedömningen, eftersom vederbörande glömt medsända namnsedel.

Men det blev ändå en hel hop namn kvar, och juryn fick grubbla både länge och väl. Där fanns ideellt klingande namn som »AB Bolagslyckan», »Blivande Glöden», »HB-Triumfblad» och »Viljans Ros», där fanns vitsiga namn som »Också en kollektion», »Ortsnyheter», »Plattformen» och »Handslaget», där fanns namn, som andades djup mystik som »Den svarta diamanten», och

»Röster från underjorden». En tävlande utropade, tydligen fylld av dystra aningar, »Quo vadis Höganäs?» (= Vart går Du Höganäs?). En annan klassiskt bildad tävlande föreslog namnet »Pruna» (= glödande kol), förmodligen avsedda att samlas på ovänners huvud.

Ja, det var i sanning ingen lätt uppgift, ty många förslag voro mycket bra. Men så kom »Brännpunkten» i brännpunkten för intresset, det befanns fylla alla eller så gott som alla tänkbara krav, och det dröjde därefter inte så länge, förrän alla jurymedlemmarna givit detta namn sin välsignelse.

Fem tävlande hade inkommit med detta förslag, en från Höganäs, en från Bjuv och tre från Västervik. Det tyder ju bl. a. på att namnet icke är ensidigt. Så vidtog lottningen. De fem namnsedlarna nedlades i en för ändamålet framskaffad urna, fröken Gerda tillkallades i egenskap av Fortuna, och så kom det sig, att *gruvarbetaren Ture P. Andersson, Olstorp, Bjuv*, hastigt och lustigt blev hundra kronor rikare. »Brännpunkten» ber att få gratulera!

Sedan ett leve utbragts för den nydöpta, enades man om att träffas på nytt för att bestämma babyutstyrseln, dvs. en pristävlan skulle först anordnas om förslag till omslag. Men mera härom i nästa nummer.

Till slut vill »Brännpunkten» tacka för det storartade intresset för denna pristävlan och för de vänliga tankar, som genomströmmat de inkomna tävlingsbidragen, och som även kommit till uttryck i randanmärkningar etc. till dessa.

T. h.
Han som vann de hundra kronorna: gruvearbetare Ture P. Andersson, Olstorp, Bjuv.

T. v.
Juryn grubblar över de inkomna namnförslagen. De grubblande äro, från v. till h. Gruvarbetare John Sjöberg, Ing. S. E. Jansson, Dir. P. Eg. Gummeson, Förman Åke Hansson, Kamrer B. Wallgren, Fabriksarb. Sven Karlberg.





-spalten



ABF går framåt

Av W. Jönsson, studieledare för ABF:s lokalavdelning i Höganäs.

Arbetarnas Bildningsförbund är en av fackliga, kulturella och politiska riksorganisationer inom arbetarrörelsen samt Kooperativa Förbundet bildad sammanslutning. Organisationen, som kom till stånd år 1912 på initiativ av Richard Sandler, har till uppgift att genom föreläsnings-, studiecirkels- och biblioteksverksamhet andligt och kulturellt höja arbetarklassen.

ABF har under de år som gått, sedan det bildades, nått en glädjande stor omfattning. Jämför man Sverige med andra länder, så har ännu inget land uppnått den kvantitativa omfattning, i vad det gäller ett fritt och frivilligt bildningsarbete som vårt land. En av orsakerna till denna stora anslutning får man nog tillskriva den starka arbetarrörelsen i Sverige. Då denna rörelses starka organisationer beslutar att stödja och stimulera bildningsintresset, är det helt naturligt, att resultaten inte komma att utebliva.

Liksom alla andra sammanslutningar har sina goda och dåliga år, så har också ABF haft sina upp- och nedgångsperioder. Rent lokalt sett nåddes höjdpunkten i aktivitet åren innan det pågående kriget, då ett 35-tal studiecirkel var i arbete. En minskning i cirkelarnas och deltagarnas antal noterades de första krigsåren för att nu åter visa tendenser till att stiga.

För närvarande arbetar 14 studiecirkel

med ett medlemsantal av i genomsnitt 12 pr cirkel, och flera kurser äro i det närmaste färdiga att sätta igång sina studier. Ämnena som studeras i de olika cirkelarna äro, förutom rena skolämnen såsom engelska, svenska och matematik, också tidsstudier, fackliga, politiska och sociala frågor och problem.

En studiecirkel rätt ledd löser på ett tillfredsställande sätt kunskapsbegäret bland allmänheten. Särskilt när det gäller att sätta sig in och fördjupa sig i sociala och allmänna spörsmål, är deltagandet i en studiecirkel vid sidan om de individuella studierna av stort värde. I en studiecirkel är det inte meningen att politiskt söka påverka varandra i ena eller andra riktningen, utan där bliva de olika spörsmålen objektiva och sakligt behandlade och debatterade. Då därtill kommer, att studieplanerna äro utarbetade med tanke på att de studiecintresserade skola få en så allsidig och objektiv blick på tingen som möjligt, bör ingen, som är intresserad av allmänna frågor eller samhällsproblem, tveka att berika sitt vetande på dessa områden genom att delta i en studiecirkel.

De som dagligen se med vilken iver och ambition cirkeldeltagarna gå upp i sina uppgifter vet, att det är inga tomma fraser om man säger, att ABF fyller och kommer att fylla en mycket stor uppgift till båtnad för individen och det samhälle han lever och verkar i.

Kuriosa ur bolagets korrespondens

Att Höganäs Hushållskärl äro användbara till mangt och mycket, kan varje husmoder intyga, men att de duga som postadress är kanske mindre bekant. Nedanstående bild bär emellertid syn för sägen.



Gymnastik — bästa motvikt mot ensidigt arbete



Av Ragnar Engberg, ordf. och ledare
i Höganäs Gymnastikförening.

Höganäs har sedan decennier tillbaka inom de högre gymnastikkretsarna ansetts som en den frivilliga gymnastikens högborg, och stadens framgångsrika bärare av den gymnastiska idén, Höganäs Gymnastikförening, kan om ett par år se tillbaka på en 50-årig tillvaro.

Många samhällsmedlemmar ha under årens lopp medverkat till att föreningen intager en mycket framskjuten plats i den övningsstatistik, som årligen upprättas för landets olika gymnastikföreningar. Vi ha emellertid långt kvar till förverkligandet av vårt motto: »Gymnastik åt alla.»

I vår strävan att nå detta mål mötes man ofta av uttrycket »jag har gymnastik nog i mitt arbete», vilket påstående närmast gäller kroppsarbetaren. Denne behöver emellertid gymnastik som motvikt mot ensidigt arbete. Intelligensarbetaren och alla, som föra ett stillasittande liv, ha behov av gymnastiken för att över huvud taget få någon form av verkligt muskelarbete.

Det dagliga arbetet verkar i regel genomgående ensidigt, då det kräver samma rörelser och håller kroppen i samma ställningar. Den som t. ex. gräver gör åter och åter samma rörelser från det han börjar tills han slutar, likaså mannen vid tegelpressen, vid

drejskivan etc. Därigenom får arbetet en ensidig inverkan på kroppen, och följden blir lätt en oharmonisk utveckling av densamma, vilket ofta giver sig tillkänna i dålig hållning (rund rygg, hängande huvud, framskjutna skuldror osv.) men som också kan få inflytande på de inre organen såsom lungor, hjärta, matsmältningsorgan osv.

För envar, som har föremålet för sitt arbete framför sig, blir arbetsställningen i huvudsak densamma. Dess kännetecken äro huvudet framåtböjt, ryggen rund, bröstet platt, armar och fingrar krokiga. Genom dessa s. k. vaneställningar i arbetet bli somliga muskler för långa och svaga, under det att deras antagonister äro förkortade. Det långvariga läget i de ställningar, som sålunda uppkommit, kan så småningom medföra, att ligamenten, brosken, ja t. o. m. benen påverkas. Varje yrke sätter sin prägel på utövaren. Ju ensidigare arbetet är, dess mer framträder den. Särskilt i tidigare år förkrympes kroppen lätt genom strängt och ensidigt kroppsarbete.

Som motvikt härför finnes intet bättre medel än en *rationellt bedriven gymnastik*, som i detta hänseende är arbetets raka motsats. Man upprepar ej här timma efter timma samma rörelser utan tager efter hand kroppens alla muskelgrupper i kort men kraftigt bruk, vilket är en av betingelserna för en allsidig och harmonisk utveckling. Var och en, som deltagar i gymnastik, kan på sig själv eller sina kamrater konstatera, huru gymnastiken bygger upp kroppen, huru den gör musklerna fasta, gången spänstig och hållningen god — huru den ger hela utseendet intryck av inre och yttre kraft. Anmärkningsvärt är, att gymnastiken ökar kraften och välbefinnandet även hos de personer, som utöva kroppsligt arbete. Detta

måste gälla i ännu högre grad för icke kroppsarbetare.

Man kan tycka, att några timmars gymnastik i veckan ej skulle kunna ha någon nämnvärd verkan i jämförelse med det dagliga livets enahanda rörelser dag ut och dag in. Erfarenheten visar dock, att god och väl ledd gymnastik kan hava en förvånansvärd verkan t. o. m. på en kropp, på vilken arbetet redan satt sin prägel. Trots den korta tid de gymnastiska rörelserna vara och de få gånger de upprepas, kunna de dock få övertaget och efter hand återgiva kroppen dess ursprungliga goda hållning. Detta kan peka därpå, att den goda hållningen är den *naturliga* och att gymnastiken tar överhanden därför, att den arbetar *med naturen*, medan det som framkallar dålig hållning arbetar *mot* densamma.

I ovanstående har jag endast berört gymnastikens syfte *att harmoniskt utbilda kroppen*, och utrymmet tillåter tyvärr icke ett ingående på dess andra minst lika viktiga

uppgift *att vara fostrande och karaktärsdanande*.

Man behöver icke ha deltagit i så många gymnastikövningar för att förstå, att gymnastiken har mycket att giva såväl ung som gammal, man som kvinna. Den som regelbundet tar en kraftig kroppsövning i form av gymnastik, det må vara endast ett par timmar i veckan, bidrager därigenom till sitt välbefinnande på ett sätt, som väl föräntar den därpå offrade tiden och det nedlagda arbetet.

Till sist vill jag uppmana envar, som ej redan knutit kontakt med den frivilliga gymnastiken, att omedelbart göra detta. Skulle det icke finnas någon gymnastikförening i orten, bör en sådan startas med det snaraste. Säkerligen finnes någon lämplig person, som kan åtaga sig ledarskapet. I detta sammanhang bör framhållas, att Svenska Gymnastikförbundet och dess underlydande distrikt lämnar alla önskade upplysningar och största möjliga hjälp.



Han föddes på sin tid långt ner åt Ystad, som är en mycket fin och pigg och kry stad och känd för att turisterna bedåra, och det var här han lärde sig att läsa Aurora. På Kulla Gunnarstorp bland grev- och kungliga personer han lärde höviskt skick och högförnämliga fasoner. I Höganäs är han sen många år tillbaka mantalsskriven

och sköter nu med glans korrespondensarkiven. När fritid har han knappast, ty så fort han kommit hem, så får han packa väskan och begiva sig till dem, som lida utav gikt och ischias med mera, och dem han skänker lindring genom att massera.

B. W.

DIVERSE KONCERNNYTT

Centralverkstaden i Höganäs genomgår sedan början av året en grundlig modernisering, nu i det närmaste slutförd



Arbetsmaskinerna i Centralverkstaden i Höganäs äro numera direktdrivna — de många remtransmissionerna äro borta — ett av resultaten av den genomgripande moderniseringen. Arbetshallarna äro välplanerade, överskådliga.

I Västervik bygges f. n. en tunnelugn för bränning av slipskivor.

*

Första etappen — ugnsavdelningen — av ett nytt smältverk för Alumo har under sistlidna sommar fullbordats i Höganäs.

*

En ny tjänstemannabostad, rymmande 10 lägenheter, är i det närmaste färdig i Höganäs.

Höganäsbolagets två högsta skorstenar, 70 m höga, ha i dagarna fullbordats i Bjuv.

*

En byggnad inrymmande kontor samt omklädnads- och tvagningsrum för arbetarna är under uppförande i Skromberga.

*

I Bjuv påbörjades i november byggandet av en andra tunnelugn. Den blir liksom den första 103 m lång.

En rörfabrik är under ombyggnad i Skromberga. Torkladorna äro snart färdiga.

*

Ny sorteringshall för klinker är nu i det närmaste färdig i Skromberga. Sorteringen kommer uteslutande att ske vid artificiell belysning, åstadkommen med lysämnesrör, varigenom färgerna alltid te sig lika.

En fabrik för tillverkning av slipmedlet stål sand är under uppförande i Trollhättan som en komplettering till den övriga slipmedelstillverkningen.

*

En ny högmodern tvättstuga har nyligen invigts i Bjuv. Liknande tvättstugor ha tidigare uppförts i Nyvång och Gunnarstorp.

Moderna maskiner av olika slag — elektrisk tvättmaskin, centrifug m.m. — göra arbetet bekvämt för husmödrarna i nya tvättstugan i Bjuv. Och det bästa av allt: ett särskilt rum, där man kan koka och njuta den kära kaffetåren. Kan Ni tänka Er stortvätt utan den — hon kan det inte.



Lokalkorrespondenter sökas

För att bevaka »BRÄNNPUNKTENS» intressen ifråga om nyhetsmaterial etc. på de olika platser, där koncernen bedriver sin verksamhet, behövs lokalkorrespondenter. Den som känner sig hågad åtaga sig denna funktion bedes snarast anmäla sig hos platschefen.

Platscheferna torde insända namnuppgifter jämte ev. yttranden till Red. för »BRÄNNPUNKTEN».

Fulbälsning

*Ättemodern ser sig kring,
Ler förnöjt och konstaterar,
Att koncernens syskonring
Frodas väl och avancerar.*

*Från sin tron av ler och kol
Nu en hälsning ut hon sänder:
Rusten Er för Fredens mål,
Freden — hopp för alla länder.*

*Glasulls-Kalle, slunga glas
Så att ej maskinen stoppar!
Ger Du bara mera gas
Över konkurrens Du hoppar.*

*Slipskivs-Nisse bort i öst,
Låt Dig ej från loco driva!
Segra skall Du, hav blott tröst,
Säkert klarar Du Din skiva.*

*Mina döttrar utomlands —
H-fors, Köpenhamn med flera —
Släpp ej taget, jag till band's
vara vill att allt klarera.*

*Alla andra barnen se'n,
Hela Höganäsfamiljen,
Full fart framåt var och en!
Hederligt — allt vad I viljen . . .*

*Åt koncernens arbetskår
Ättemodern ger appellen:
Friska tag på nästa år,
Frid och ro i julekvällen.*

Sic.

